

РЕШЕНИЕ

№ 3458

гр. София, 29.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 69 състав, в публично заседание на 19.05.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Милена Славейкова

при участието на секретаря Грета Грозданова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **1411** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл.284-285 от ЗИНЗС, по реда на чл.203 – 207 АПК.

Производството е образувано по искова молба на И. П. С., ЕГН [ЕГН], изтъпяващ наказание „лишаване от свобода” в Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” с искане за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 15000 лв., претърпени при обиск на 03.02.2022 г.

В исковата молба се твърди, че на 03.02.2022 г. ищецът бил конвоиран от Затвора [населено място] до Затвора [населено място]. След обиск на трети пост бил вкаран в буфера, където го държали близо 30 минути преди да му дадат протокол за обиска. Двама от служителите на надзорно-охранителния състав (НОС) му казали „М.“, което за него било обида. По време на обиска старшините му се подигравали, защото представил документ за личния си часовник, издаден от Затвора П., а му искали такъв, издаден от Затвора [населено място] без да признаят другия документ. В резултат на описаните действия претендира, че е преживял емоционален стрес, страх и обида от унижителното отношение и приложения психически тормоз спрямо него (уточнителна молба от 10.11.2022 г., л.77), за чието обезщетяване претендира сума в размер на 15 000 лв.

Ответникът Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ оспорва исковата молба в писмен отговор на ИМ от 07.12.2022 г. Претендира, че не са налице елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл.1 от ЗОДОВ. Не оспорва, че

към момента на обиска ищецът изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора П., като на 03.02.2022 г. бил конвоиран в Затвора [населено място]. Поддържа, че обискът е извършен при спазване на изискванията на чл.92, ал.1 от ЗИНЗС. Няма определено време за извършване на обиск на лицето и багажа му, както и за изготвяне на необходимите документи. Това зависело от броя на новопостъпилите и приети от други затвори и от обема на проверявания багаж. Постъпилите изчаквали в помещение с питейна вода и санитарен възел. Отрича извършването на незаконосъобразни действия, вкл. използването на обидни думи. Претендира за отхвърляне на иска и присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Участвалият в производството по делото прокурор – представител на СГП счита исковата претенция за неоснователна и недоказана.

Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира от фактическа страна следното:

Не е спорно, че ищецът И. П. С., ЕГН [ЕГН], изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], като на 03.02.2022 г. бил конвоиран в Затвора [населено място].

Приложен е протокол за претърсване и обиск от 03.02.2022 г., 16:40 часа, удостоверяващ, че С. М. П. – служител на Пост № 3, извършил обиск на л.св. И. П. С., при който не били открити неразрешени за внасяне и държане вещи. Л.св. С. вписал в протокола „имам възражения“, но не посочил конкретни такива.

Според докладна записка от 02.12.2022 г. на мл. експерт С. М. П. при приемането на л.св. И. П. С. на 03.02.2022 г. била приложена стандартна процедура по обстоен личен обиск, изготвяне на необходимата документация и конвоиране до мястото за настаняване. Обискът, изготвянето на документацията и изчакването на служител, който да конвоира даден лишен от свобода, отнемали време.

Установява се от докладна записка от 02.12.2022 г. на мл.инсп. Д. Р. С., че на 03.02.2022 г. е проверил багажа на л.св. И. П. С. при приемането му на 3-ти пост. Спрямо лицето не било упражнено арогантно държане или действия, различни от стандартния обиск. Всички лишени от свобода, притежаващи часовник или някаква техника, следвало да имат бележка за собственост. При обиска И. С. представил такава бележка и часовникът му бил върнат. Няма определено време за проверка на багажа и за изготвяне на необходимата документация. Това зависело от обема на багажа и постъпилите в момента лица. По време на престоя на 3-ти пост изчакващите за проверка л.св. били настанени в помещение с питейна вода и санитарен възел.

Установява се от докладна записка от 05.12.2022 г. на инспектор С. С. Г., че на 03.02.2022 г. същият е бил Дежурен главен надзирател (Д.) в Затвора С., отговарящ за приемането на новопостъпили осъдени лица и такива с мярка за неотклонение „задържане под стража“. Приемали се и лишени от свобода от други затвори, чужди преводи за доизтърпяване на присъдата, чужда делегация от други затвори за процесуално-следствени действия, за явяване по дела и за лечение на територията на СБАЛЛС С.. За да докажат при извършване на проверки и на личен обиск собствеността на дадена вещ или притежавана електротехника, л.св. следвало да притежават служебна бележка, издадена от служител Н.. Служителят Г. не си спомня на 03.02.2022 г. л.св. И. С. да е пожелал среща с него или да са провеждали разговор.

Според докладна записка рег. № 1694 от 31.01.23 г. на инспектор С. С. Г. – главен

надзирател 3-та степен в Затвора С., на 03.02.2022 г. за денонощието са приети: 4-ма новопостъпили в затвора л.св.; 5-ма л.св. – чужда делегация от други затвори; 5-ма л.св.- обратна делегация; 28 л.св. – друг разход, или общо 43-ма лишени от свобода. Пояснява се в писмо рег. № 8521/31.01.2023 г. на ГДИН- Затвора С., че под „друг разход на лишени от свобода“ се има предвид излизащите в домашен отпуск и завръщащите се от отпуск (обичайно в 17:00 часа), излизащи във временно прекъсване на наказанието (В.) и завръщащи се от него, излизащи за външни болнични заведения и завръщащи се от тях. На всички описани лица задължително се извършвал обиск и проверка на личните вещи, за което от служителите се съставял протокол, независимо дали са намерени или не са намерени забранени вещи. На излизащите в отпуск и във В. задължително се издавали служебни бележки с данни за самоличността и периода на престой извън затвора, а за незавърналите се навреме (обичайно около 17:00 часа) се изготвяли докладни записки до началника на затвора и съобщения до ГДИН и СГП. Тези действия се извършвали от 3-ти пост и от Д.. Не се измервало количеството/обема на багажа на л.св., тъй като липсвало законово ограничение на количеството или обема на багажа, каквото имало единствено относно вида на вещите.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Разпоредбите на чл.284-286 от ЗИНЗС, вр. чл.3 от с.з., уреждат защита на осъдените и задържаните под стража лица срещу поставянето им в неблагоприятни условия, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Съдът приема, че твърденията в исковата молба попадат в последното предложение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, а именно други подобни действия, бездействия на органи и служители на пенитенциарната администрацията или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: 1. акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона; 2. настъпила, в резултат на нарушението неимуществена предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС оборима презумпция и 3. пряка и непосредствена причинна връзка между вредите и нарушението (в този смисъл е Решение № 15247 от 12.11.2019 г. по адм. д.

№ 813/2019 г., III отд. на ВАС).

Обиските и претърсванията са в компетентността на надзорно-охранителния състав (чл.85, ал.2 от ППЗИНЗС). Случаите на задължителен обиск на лишените от свобода са уредени в чл.92, ал.1 от ЗИНЗС и включват влизане и излизане от мястото за лишаване от свобода (т.1), в която хипотеза е извършен процесният обиск от 03.02.2022 г. По силата на чл.93, ал.1 от ЗИНЗС обискът на лишените от свобода не може да се извършва по начин, унижаващ тяхното достойнство. За извършените обиски и претърсвания се съставя протокол, в който се отразяват резултатите от провеждането им. Протоколът се подписва от длъжностното лице и от лишения от свобода (чл.95, ал.2 ЗИНЗС). На обиск подлежат и новопостъпилите л.св. (чл.26, ал.6 от ППЗИНЗС).

Съгласно чл.87, ал.1 и ал.2 от ППЗИНЗС при извършване на обиск и претърсване, както и при проверка на личните вещи на лишените от свобода се съставя протокол от служителите, които са ги извършили, независимо дали са намерени или не неразрешени вещи и предмети. Екземпляр от протокола се предоставя на обискираното лице или на обитателите на претърсеното помещение.

Релевантните оплаквания на ищеца за нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС касаят – обиск на 03.02.2022 г., когато той бил принуден да чака около 30 минути, за да му дадат протокол за обиска, при който служителите на НОС му се подигравали и обиждали с думата „М.“ и отказали да му признаят служебна бележка от Затвора П. за притежаван личен часовник.

В открито съдебно заседание на 19.05.2023 г. ищецът пояснява, че на 03.02.2022 г. няколко служители на ГДИН (двама-трима) го обиждали като го наричали „М.“. Само по отношение на него бил извършен „тараш“, разхвърляли му вещите, пипали с едни и същи ръкавици храна и тоалетни принадлежности. При този обиск, нямало други л.св. в помещението, вкл. когато С. бил съблечен. На 03.02.2022 г. ищецът носил един сак и една торба, от които всички вещи били разхвърляни. Носил и документи по всички административни дела, които води, а те съставлявали значителна по обем документация.

Тук е мястото да се посочи, че новонаведените от ищеца в о.с.з. на 19.05.2023 г. факти и обстоятелства, които са различни от първоначално посочените в исковата молба, са ирелевантни, не водят до изменение на обстоятелствената част на исковата молба и съответно не подлежат на изследване и доказване. Ищецът последователно поддържа, че при извършване на обиска нямало други лишени от свобода, поради което съдът приема, че релевантните данни по процесния случай са предоснавени от ответника по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС – в цитираните докладни записки на служители от НОС – ГДИН. При допустимо писмено доказателствено средство като уреденото в чл.284, ал.3 от ЗИНЗС съдът приема, че разпитът на същите служители като свидетели не би допринесъл за изясняване на фактическата обстановка по делото. Основание за това от една страна е отдалечеността на случая във времето, което неминуемо възпрепятства субективното възпроизвеждане на детайли от това събитие. От друга страна, служителите от НОС вече са възпроизвели възприятията си по случая по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС, а показанията им пред съда подлежат на преценката по чл.172 от ГПК, вкл. поради евентуална тяхна заинтересованост в полза на някоя от страните. По твърдения на самия ищец, други свидетели (извън служителите на ГДИН) не е имало по време на обиска от 03.02.2022 г.

При тези данни по делото съдът приема за недоказани твърденията на ищеца, че е

обиждан и че не му е призната служебна бележка за притежаван личен часовник. Последният все пак не е иззет, което е косвено указание, че притежаването на личната вещ е признато от проверяващите служители на НОС. Ищецът не е вписал конкретни възражения в протокола за обиск.

Относно продължителността на обиска съдът съобразява практиката на ЕСПЧ по приложението на чл.3 от ЕКПЧ, а именно, че за да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на лицето. Въпреки че малтретиране, което постига този минимум, често включва действителна телесна повреда или силно физическо или психическо страдание, дори и при липса на такива, когато отношението унижава или принижява човек, показвайки липса на уважение или води до засягане на неговото човешко достойнство, или предизвиква чувство на страх, страдание или малоценност, което може да разбие моралната и физическата устойчивост на този човек, то също може да попадне в обхвата на забраната на чл. 3.

За да се квалифицира третирането като нарушение на чл. 3 от ЕКПЧ, респ. нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.

Не може да се приеме твърдението на ищеца, че служителите на НОС-ГДИН са проявили описаното обидно отношение единствено по отношение на него, тъй като визираната материалноправна уредба изисква задължително провеждане на обиск в случаите на чл.92, ал.1 от ЗИНЗС. Тези действия от своя страна задължително се обективират в протокол съгласно чл.95, ал.2 от ЗИНЗС и чл.87, ал.1 от ППЗИНЗС. При липса на нормативно задължение за измерване на обем и количество на притежавания от л.св. багаж и при твърдения на самия ищец, че винаги носи в себе си обемен личен багаж (един сак, една торба и обемен документация) съдът приема, че извършването на обиск и времетраене на изчакване за получаване на документация за него (протокол) в продължение на 30 минути не достигат прага на суровост, необходим, за да попадне твърдяното отношение в нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, респ. в чл.3 от ЗИНЗС. При липса на доказателства, че при обиска на 03.02.2022 г. спрямо лицето е използвана обидната дума „М.“, на данни, че не му е признат документ за притежаван личен часовник, продължителност на обиск и изчакване на документацията за него от 30 минути, не попадат в предметния обхват на чл.3 от ЕКПЧ, респ. в чл.3 от ЗИНЗС.

По изложените съображения и при липса на един от елементите на отговорността на държавата по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, а именно незаконосъобразно поведение по чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, което да е в нарушение на абсолютната забрана по чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС, съдът намира исковата претенция за неоснователна. По делото не се доказаха твърдяните от ищеца нарушения на органи или служители на ГДИН по

повод на спорния обиск от 03.02.2022 г.

По изложените съображения и поради липса на елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл.284-285 ЗИНЗС исковата претенция следва да бъдат отхвърлена като неоснователна.

При този изход на спора на ответника не следва да се присъжда исканото юрисконсултско възнаграждение. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска/исковете му, не е празнота в правото, която да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на чл. 78, ал. 3 или чл. 78, ал. 8 ГПК. Законодателят е разграничил възнаграждението за един адвокат от разноските в производството в чл. 143, ал. 1 АПК, както и по чл. 78, ал. 1 ГПК. Стриктното тълкуване на разпоредбите на чл.286, ал.2 и ал.3 ЗИНЗС води до извода, че законодателят прави разлика между разноски за производството и заплатено възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултско възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото, не са разноски по производството. В ЗИНЗС не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника адвокатска услуга по делото или за заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, което означава, че при отхвърляне на иск по ЗИНЗС, в тежест на ищеца остава заплатената от него държавна такса, като той дължи и заплащане на направените от съда разноски по производството във връзка с предприетите процесуални действия, но ищецът не дължи възстановяване на разходи на ответника за адвокатско възнаграждение, ако е бил защитаван от адвокат или за заплащане на юрисконсултско възнаграждение при осъществено процесуално представителство от юрисконсулт поради липсата на специална законова уредба в ЗИНЗС, предвиждаща това.

По изложените съображения юрисконсултско възнаграждение в полза на ответника не се присъжда.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, **Административен Съд С. - град, I отделение, 69 състав,**

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от И. П. С., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 15000 лв., претърпени при обиск на 03.02.2022г.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София град.

СЪДИЯ:

